

УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ ЗДОРОВ'ЯМ ФАХІВЦЯ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Маклаков Я.С., здобувач II рівня вищої освіти

Ярмак Т.В., к.соц.н., доцент кафедри ФППП

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

У даний час проблема професійного здоров'я привертає до себе все найбільшу увагу фахівців. Але, незважаючи на це, поки ще не склалася загальна думка про те, який зміст слід вкладати в дане поняття. Професійна діяльність може впливати на людину як позитивно, так і негативно. Негативний вплив може бути викликаний сукупністю несприятливих умов праці (перенапруження, перевантаження, психотравмуючі чинники тощо), здатних спричинити не тільки професійну деформацію особистості, але й, в окремих випадках, призвести до професійних захворювань, які змушують людину або змінити рід занять, або й зовсім припинити професійну діяльність. Саме через це у свідомості людей активно формується якісно нове ставлення до поняття «професійне здоров'я». Через пізнання основ професійного здоров'я та шляхів його поліпшення людина має шанс не тільки попередити виникнення професійних хвороб, але й удосконалитися в цілому. Збереження професійного здоров'я виступає як запорука формування й розвитку здоров'я та професійної компетентності фахівця.

По визначенню ВООЗ здоров'я людини – це стан фізичного, духовного й соціального благополуччя.

1. Фізичне здоров'я фахівця транспортної галузі полягає в тому, щоб забезпечити організм людини, який характеризується можливостями адаптуватися до різноманітних факторів життєвого середовища, рівнем фізичного розвитку, фізичної та функціональної підготовки організму до виконання фізичних навантажень.

2. Не менш важливим є стан психічного здоров'я. Адже психічне здоров'я – це стан душевного добробуту, який характеризується відсутністю хворобливих психічних явищ і забезпечує адекватну умовам довкілля регуляцію поведінки й

діяльності. Важко переоцінити значення психічного здоров'я для фахівця транспортної галузі, адже його професія належить до категорії соціономічних і вимагає постійного самовдосконалення, самореалізації, спілкування з великою кількістю людей, оскільки сфера транспорту є найбільш поширеною в нашому світі.

Визначальними ознаками морального здоров'я є свідоме й відповідальне ставлення до праці, активне неприйняття звичок, що суперечать здоровому, асоціальному способу життя. Моральне здоров'я можна вважати вищою мірою людського здоров'я. Воно максимально відображає рівень самореалізації особистості та характеризується такими якісними ознаками як альтруїзм, емпатія, відповідальність за долю інших людей. Соціальне здоров'я відображається через такі характеристики, як зацікавленість оточуючим середовищем, адекватне сприйняття соціальної реальності, адаптація до фізичної та суспільної сфер, дотримання соціальних і моральних норм, наявність соціальних знань, умінь та навичок, демократизм у поведінці. Для фахівця транспорту важливо бути адаптованим до соціальних умов і спроможним задовольняти свої інтереси й потреби суспільства.

Професійні захворювання фахівців транспортної галузі

Список професійних захворювань ділиться на сім основних груп:

1. Захворювання, що зумовлені гострим впливом хімічних факторів.
2. Захворювання, що виникли через вплив промислових аерозолів.
3. Хвороби, що виникли в результаті впливу фізичних факторів.
4. Захворювання, що виникли в результаті фізичних перевантажень та окремих перенапружень систем і органів тіла.
5. Хвороби, зумовлені впливом біологічних факторів.
6. Алергічні захворювання.
7. Новоутворення злоякісного характеру (рак).

Слід зазначити, що це не повний список професійних захворювань, а лише загальні поняття. Чи належить недуга до профзахворювання — в підсумку вирішують фахівці, які попередньо досліджують також умови праці,

знайомляться з результатами щорічних планових обстежень (медкомісії), з'ясовують вплив зовнішніх шкідливих факторів, які на вас могли впливати на робочому місці. Відповідно до ст.22 Закону України «Про охорону праці» роботодавець повинен організувати розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, як це передбачено положенням, що затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням з всеукраїнськими об'єднаннями профспілок. За підсумками розслідування нещасного випадку, професійного захворювання або аварії роботодавець складає акт за встановленою формою, один примірник якого він зобов'язаний видати потерпілому або іншій зацікавленій особі не пізніше як через три дні з моменту закінчення розслідування.

Сьогодні розслідування та облік професійних захворювань здійснюється відповідно до Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затвердженого ПКМУ від 17.04.19 р. № 337. Порядок розслідування обставин і причин виникнення професійних захворювань. Розслідування випадку професійного захворювання проводиться впродовж десяти робочих днів після створення комісії з розслідування. Якщо з об'єктивних причин розслідування не може бути проведене у зазначений строк, він може бути продовжений керівником закладу, що створив комісію, але не більше як на один місяць.

Роботодавець зобов'язаний в установлений для проведення розслідування строк подати комісії:

- 1) Відомості про професійні обов'язки працівника;
- 2) Документи і матеріали, які характеризують умови праці на робочому місці;
- 3) Необхідні результати експертизи;
- 4) Матеріали, що підтверджують проведення інструктажів з охорони праці;
- 5) Приписи або інші документи, які раніше видані закладами державної санітарно-епідеміологічної служби і стосуються даного професійного захворювання;

6) Результати медичних оглядів працівника (працівників);

7) Інші матеріали.

Профілактика професійних захворювань

Профілактика професійних хвороб полягає в систематичному поліпшенні умов праці та ліквідації шкідливо діючих факторів, зменшення їх дії до безпечного для здоров'я людини рівня. З цією метою удосконалюють технологічні процеси, широко використовують санітарно-технічне обладнання, раціоналізують режим праці й відпочинку тощо.

Використані джерела інформації:

1. Професійні захворювання: особливості класифікації та розслідувань. Режим доступу: <https://oppb.com.ua/articles/profesiyni-zahvoryuvannya-osoblyvosti-klasyfikaciyi-ta-rozsliduvan>
2. ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 17 квітня 2019 р. № 337. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>
3. «Професійні хвороби». Костюк І. Ф., Капустник В. А. Професійні хвороби: Підручник. – 2-е вид., переробл. і доп. - К.: Здоров'я, 2003. - с.

ІДЕЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ЯК СОЦІАЛЬНО ЕКОЛОГІЧНА ЦІЛЬ ЛЮДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Азімов К. Н., студент

Ярмак Т. В., кандидат соціологічних наук, професор

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Ідея сталого розвитку є одним із ключових цілей сучасного суспільства. Це поняття означає прагнення до створення стійких економічних, соціальних та екологічних умов життя на планеті. Ідея сталого розвитку виникла в результаті усвідомлення того, що поточний рівень економічного розвитку не може продовжуватись нескінченно і що ми повинні дбати про майбутнє нашої планети [1].